

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Digitis. Numeri varii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

JOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORUM
LIBER XXXVII.

DE DIGITORUM NUMERIS ET
SIGNIFICATIS,

Ex Sacris Ægyptiorum literis.

CLARISS. BERNARDINO TOMITANO,
PUBLICO BONARUM ARTIUM IN
Academia Patavina Professore.

Micare tecum digitis libet, TOMITANE honoratissime, Micare mecum? inquit. Nempte. quanta cumq; sis gravitate præditus, micare tamen libet. Quid enim aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum significationes explicare aggressus fuerit, facere videatur, quam ridiculis propemodum articulorum omnium gesticulationibus, modo eos porrigendo, modo contrahendo, colludere dicam, an pueriliter ineptire? Et tamen ipsa rei cognitio aliquid habet, quod eruditus quantumlibet viri minimè sint aspernatori. Quare ausim dicere, aliquid omnino in Digitis meis vel ipso Tomitano non indignum, quodq; forsitan emunctissimam ejus narrem ad libri totius lectionem posse alligere. Multa enim ex eo tempore sunt, quæ temporibus ullis beatoribus quibus industria & ingenium in pretio fuerint, minimè contemnenda videbantur. Sed enim, ut quid de hujusmodi argumento sentiam ingenue fatear, habet omnino aliquam rerum copiam & varietatem. Sed exactissimam diligentiam illam, omnia perquirendi quæ in hujusmodi sententiam dici possunt, neque me præstatum polliceor, cui plenior esse, per otium, & tam frequenter insectam podagrum, minimè licuerit. Neque tu, qui omnia vitæ meæ rationem optime nosti, id ab occupationibus meis efflagitabis, eo uno contentus, quod hoc, quæ tecumq; sit, mei erga te amoris & observantia argumentum esse voluerim. Cognosco autem ingenium Philosophi, qui tam multa quæ minimè oculis conspicua sunt, ita spectare videatur, ac si rerum suarum imaginibus conformata, suisq; coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam Philosophi intuetur, & ad amulsum factam agnoscat, ac si colossus ingens aliquis aut fabrica quævis admirabilium membrorum artificio elaborata esset.

DE DIGITIS. CAP. I.

Rationi consentaneum videtur digitos primum dividere, & quod illi munus singuli suscipiant explicare, ut ita mox quæ in illis significata reperiuntur aperiamus. Illi enim alio atq; alio gestu dispositis, nunc contracti, nunc porrecti, uti præfati sumus, modo hac, modo illa manu varias habent significationes, ac omnem ferè numerorum rationem explent, cujusmodi plurima in antiquorum statuis reperiuntur, & apud scriptores passim offeruntur quæ non parvam inferant habitationem, nisi aliqua eorum ratio, quod facere proposuimus, expendatur. Tota igitur supputationis ratio in tres partes divisa est, quarum prima digitus, articulus altera, tertia compositus numerus appellatur. Digitus est quicunq; numerus sub denario profertur, & hujusmodi puncta usq; novem, prerogativa quadam, etiam sub numeri nomine singula continentur. Articulus, qui nullo redundante dividitur in decadas, è quorum utroq; compositus numerus resultat, quotiescunque scilicet articuli, sive denarii numerum aut hunc aut illum sibi assumunt. Numeri sedem in inferioribus tribus digitis habent. Articuli conjunctim in indice polliceque. Compositi & hos & illos, prout usui venit, aut explicant, aut in se sunt socialiter. His ita constitutis, operæ pretium est, quos quisq; digitus, quos cujusq; digiti gestus, numeros ostendat, aperire. Primum autem omnium illud constat, levam
manum

*Digitorum
divisio, &
munus cu-
jusque pro-
prium.*

*Digitus
quid.
articulus.*

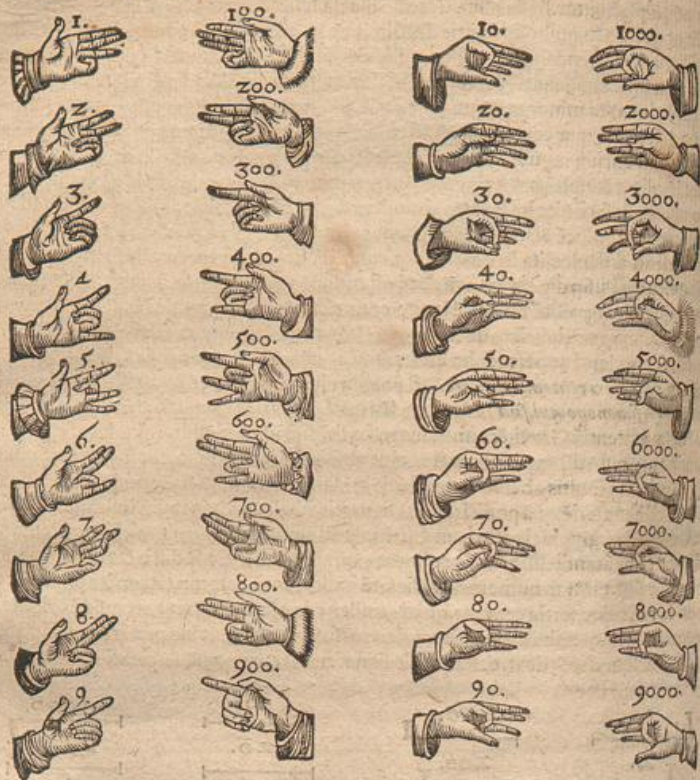
Compositus.

A manum omnia indicare puncta ab unitate, usq; novem & nonaginta: dexteram vero à centenario, ut ita dicam, usq; ad noningenta. Sed quib. digitis millenariū à centenario distinguatur, magna est inter eruditos controversia, dum alii Bedā, virum quidē non ineruditū, sequuntur, alii probabiliorē quādam rationē amplectuntur. Beda enim, si modo ille ita scripsit centenariū à lava in dexterā ita transferri tradit, ut quo gestu, quibusq; digitis decē in lava numeravim9, eo centū in dextera designem9: inde ad millenaria descendamus & quibus gestulationib. in lava numeros usq; novē ostenderit, illis in dextera totidē millenaria proferamus. Alii naturā ordinē secuti, uti minores numeri majorib. subjiuntur in lava, ita minores summas majorib. in dexteris subditas agnoscunt: ea n. proportio est numerorū ad decadas, quā centenariorū ad chiliadas. Congruū igitur est eorū quoq; hieroglyphicorū figuras ad eorū regulā accommodari. Quare perplexitate, quā in iis, quā Beda attribuitur mentes implicat & obturbat, evitata, ita manus statuenda, ut veluti in lava ceptum est ab auri- culari pro unitate & sociis: ita in dextera ab eodem digito centenariū exordiamur, usq; ad nonaginta. Millenaria vero per pollicē & indicē exprimamus. Atq; ut in lava à numeris per inferiores tres digi- tos ascensū est ad articulos, ita in dextera per eosdē inferiores à centenariis surrigamur ad millena- ria, quo sc. gestu quibusq; digitis in lava decē ostendim9, per eosdē in dextera millenaria explicare incipiamus, quā circa pollicē & indicē longe comodius & convenientius hospitantur. Cujus rei te- stem appello summā multiplicisq; doctrinā viri Irenæum Theologum ex antiquioribus, qui aliquot etatib. ante Bedam claruit; aperte enim hic scribit: *Unus numerum, quo gestu significabatur in sinistra, translatum in dexteram centena conficere. Sed ponam ejus verba super hoc gestu, in Valent. libro 1. c. 13. A numero nonagesimo nono, qui fuit in lava per unius significationē, transferri in dexteram sibi centena constitui.* Hujus sententiā Græci, & universus recentiorum usus admisit, quos inter egregie princeps Lucas Minoritan9, qui Arithmeticā & partes ejus absolutissime consummavit, ejusq; opus uno omni- um ore probatissimū, multis ab hinc annis venit in manus hominū, & habetur in primis. Fuerunt & alii, qui manib. ad hanc feriē, quā ponit Irenæus figuratis, libellos ad mortaliū institutionē edidere. Præ- terea tota hujus hieroglyphici ratio cum Chaldeis ad amūssim congruit, mirificeq; respondet. Illi e- nim totā hanc computandi diligentia per lineas expressere, ita inter se distinctas, ut apicib. solum qui- busdam additis situ, tantum numerorū varietatē indicarent: quaternā tamen ita posita, ut prima di- gitos, secunda articulos, tertia centena, quarta millenaria cōmonstrarent, eo quidē ordine, ut qui a- pex surrectus laevorsum unitatē ostenderat, dextrorsum versus centena præ se ferret: iidē, sed interne- vergentes, laevorsum decē; dextrorsum mille signarent, in eum, quem sequenti vides pagina, modū.

Bedā in li-
bro de centē
paribus &
natura rerū

1.	100.	10	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Ad Chaldæorum igitur normam, manuum digitorumq; supputationes accommodabimus, earumque volis altera alterius è regione passis, ut unitates centenariis, decades millenariis, ad superiorum hieroglyphicorum instar, opponantur,

*Orontis di-
Elum.
Plutarch.
in Apoph.
Regum.
Olim digi-
tu subdau-
batur ratio
ut nunc cal-
culis.*

Quod vero Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob ejus indignationem quamdam & honoribus a-
motus, & ad ignominiam redactus esset, dixerit: *Quemadmodum supputatorum digiti nunc miriadas,
nunc unitates præ se ferunt, ita Regum amici nunc plurimum, nunc minimum præstare possunt*, non est ut
quispiam hoc ad Bedæ rationes trahat, quasi Orontes intellexerit de dextera laeva; auricularibus, D
in quibus hinc unitates, inde millenaria constitui debeant: insulsa enim est imaginatio, cum Orontes
miriadas hic confusim ad amplificationem oratorio more dixerit: non quod miriadum hieroglyphi-
ca unitati sigillatim opponere cogitarit, sed in univèrsum hinc laeva; digitos, illuc dextera; deligna-
vit. Obstaret Chaldæis & Persis, Irenæo & aliis, Quintilianus, quæ nonnulli ex libro undecimo citant,
eo loco: *Gestus, poculum poscentis, aut verberantantis, aut numerum quingentorum pollice flexo signifi-
tis.* Quæ sunt à quibusdam scriptoribus notata, ne in rusticis quidem vidi. Sed iidem ipsi, qui quin-
gentorum positum volunt, inficiari non possunt, quin eo loco eruditi plerique viri quinqua; genari-
um potius agnoscant. Non sum vero necius nonnullos esse, qui lectionem apud Bedam detendere
aggrediantur: quippe, quæ in laeva denaria sunt, iidem digitus in dextera centena significare, atq; ita
per

A per eosdem pollicem & indicem per decadem aggregationem ad noningenta usque procedendum: mos cum millenaria fuerint indicanda, ad eisdem dexteræ inferiores digitos descendamus, quod vel natura ipsa videtur abhorrere. Sane Hieronymi verba sunt: Porro centesimus numerus (diligenter quæso Lector attende) si de sinistra transferatur ad dexteram, & iisdem quidem digitis, sed non eadem manu, quibus in læva nuptæ significantur & viduæ, circulum faciens exprimit virginitatis coronam. Ego, ni fallor, ex his verbis Hieronymum puto eadem tradere quæ docuit Irenæus, dummodo loco suo sententia commatis additis distinguatur. Sententia quidem Hieronymi est, diligenter attendendum: Quin attendamus? Centesimum numerum de sinistra transferri ad dexteram, & iisdem quidem digitis, non eadem manu circulum facientem exprimere virginitatis coronam. At explicavit se aptius inquit, dicens: quibus in læva nuptæ significantur & viduæ. Scimus quidem in læva unguem indicis, quasi ad osculum molliter applicatum, maritalis conjunctionis hieroglyphicum ab eo viro doctissimo positum: quod loco suo plenius commentati sumus. Viduas autem per sexagesimum ostendi, qui numerus per indicem eiusdem lævæ, qui extremum pollicis articulum arcu complectatur, exprimitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus ne fallamur, admonet, transferri numerum centesimum ab læva in dexteram, per digitum & gestum scilicet, qui unitatem in læva constituit, in dextera certena conficiat, atque ita de cæteris. Atque hoc est quod ait, Sed non eadem manu: quam manum? eam intelligit qua non utimur in centenis, cuius scilicet digitis nuptæ significantur & viduæ, quarum manuum hieroglyphica superius & explicaverat, & ingeniose interpretatus erat. Sed quo modo corona hæc, dicit aliquis, circumflectetur in auriculari? Respondemus: si digitum eum ita inflexeris, ut digiti ejus unguis mediæ palmæ tuberculum appetere videatur: id ita coronæ plexum imitabitur, ac si arboris cujusvis ramulum ita flexeris, ut cacumen ejus ad locum, unde germinare cœperat inflexeris. Nam gestus hic (ut quod necesse est eidem repetamus) in læva unum significat, centum in dextera, ut singula copiosius suis quæque locis enarrabuntur. Nunc quoniam lectorem aspera & morosa forsitan disceptatione delassavimus, libet in hujus gesticulationis sententiam lepido Nicarchi epigrammate aures animumque aliquantulum delinire. Jocatur enim in Cotyttarin annosam vetulam, quæ præcano cum esset capite multæque dicacitatis, ac Nestori comparata, nondum eum ita grandævum esse sineret, quæ Cervos annis superesset, ea ætatem suam lata manu veram dissimulans inciperet numerare, tamen & viveret, & luminis beneficio fruere, & firmis ingrederetur pedibus, æque ac si esset adolescentula. Quare maxime verendum ne Plutoni sinistri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipsum audiamus, quem falso quidam Nicandrum vocant:

Ἡπολιὴ κροτάφοισι κοτυτάρης ἢ πολύμουθου
Γραία, δι' ἣν Νέτωρ σὺν ὄπι πρῶτον ἔταται,
Ἡφ' αὖ ἀθρήσου' ἐλάφου πλέον, ἢ χειρὶ λαίῃ
Γήρας ἀρβυμῶσιν δόσπερον δέξα μὲν,
Ζῶει, καὶ λῶσασσι καὶ δέπῃσι δὶά τε Νυμφῶν,
Ὡς με δισύζων, μὴ τι πέπονθ' αἰδῆς.

Quod si quis Epigramma ipsum Latine sibi cani postularit, id hujus est sententiæ:

Multum garrula anus, caput omne Cotyttaris alba,
Propter quam Nestor non sit adhuc senior:
Quæ Cervos annos superarit, quæque sinistra
Vita iterum cœpet connumerare dies:
Vivit adhuc, cernit, pede firma est, virginis instar,
Plutonem ut dubitem passum aliquid gravius.

Et quoniam in Nestoris ætatem incidimus, synepœja postulat, ut quatuor etiam Juvenalis carmina subjungamus:

Rex Pylius, mago si quisquam credidit Homero,
Exemplum vitæ fuit à Cornice secunda.
Felix nimirum, qui tot per secula vitam
Distulit, atque suos jam dexteram computat annos.

Sat. 10.

UNI-